

Muslimská žena jako pachatelka

Matky jsou největšími utlačovatelkami dcer

Feministkám se to všechno nemusí líbit. Kvůli násilí, jemuž jsou ženy v muslimských společnostech vystaveny, a kvůli středověkému, zastaralému přidělení rolí považují muslimské ženy výlučně za oběti. To je značně rozšířený omyl. Muslimské ženy jsou, už jsem se o tom zmínila, zároveň viníky. Neboť to ony vychovávají děti. Cíle výchovy synů a dcer se jasně liší. Ze synů vychovávají prince a macha, z děvčat pak oddané služky mužů.

Je to k uzoufání. Matky jako vychovatelky dětí by přece mohly změnit život děvčat a poté žen. Namísto toho občas i násilím předávají to, čím jako dívky samy trpěly. Radši udržují tradici, která jim samým škodila a i nyní je jako dospělé silně omezuje. Matka, kdysi sama oběť, se stává pachatelkou. Ženy jsou největšími utlačovatelkami dcer. To matky vštěpují dětem hodnoty archaické, ženám nepřátelské společnosti. Chlapce už odmalička učí, že jsou víc než jejich sestry. Dcerám nalévají do hlavy, že ženy jsou služky, jež mají pomáhat v domácnosti a obsluhovat otce a bratry. Matka, sama otrokyně, vychovává z dcery další otrokyni rodiny. Vštěpuje jí, že ženy se musejí podřizovat a cudně oblékat a že jejich ústředním životním prostorem je dům.

To mě učila i moje máma, ačkoli u mého táty ani v jeho rodině nežila v „domácím vězení“. Mohla pracovat, kde a kdy chtěla. A pracovala hodně. Mohla svou rodinu a přátele navštěvovat, kdykoli se jí zachtělo. Táta ji nikdy neuhodil a nikdy se nad ni nevyvyšoval. A přesto to byla ona, kdo si bral k srdci lekce z domu svých nábožensky založených rodičů, a veškerou svou mateřskou moc vkládala do toho, aby ze mě vychovala dobrou a pokornou muslimskou ženu. Činila tak – jako četné muslimky – všemi prostředky, i násilím.

Muž bije svou ženu z lásky. A matka bije děti ze starostlivosti a náklonnosti. Ruka muslimské matky je svižná a pohotová. Korán však nic takového výslovně nezmiňuje. Jsou tu však četné hadísy, které tělesné tresty naznačují. Tak například děti mají být od sedmi let vede-

ny k modlitbám, a když se zapomenou pomodlit, je třeba je upomenout „mírnou ranou“.⁴⁰

V Bibli stojí: „Kdo šetří hůl, nenávidí svého syna, kdežto kdo jej miluje, trestá ho včas.“⁴¹ Nebo: „Hůl a domluva dávají moudrost, ale bezuzdný mladík dělá ostudu své matce.“⁴² Jenže to už v západním křesťanském světě neplatí; v něm mimo jiné osvěta a nové pedagogické přístupy překonaly na rozdíl od islámu překonané. „Děti mají právo na výchovu bez použití násilí. Tělesné tresty, psychologický nátlak a jiné metody trestu, které porušují lidskou důstojnost, jsou zakázány,“ požaduje od roku 2000 občanský zákoník (BGB, § 1631). Starou Bibli ctí víc než moderní zákon pouze nepatrná radikální menšina, například evangelikálové nebo „Dvanáct kmenů“. Styl jejich výchovy nazývají ochránci dětí „týráním a ponižováním dětí“ a neurobiologové, jako například Gerald Hüther, „drezúrou bolestí a strachem“. Vůle dětí se láme, vytvářejí se z nich „poslušné nástroje“, o jaké se opíraly autoritářské systémy. Tak to dělali i nacisté.⁴³

Mezi muslimy je výchova bolestí a strachem rozšířená. Týká se především dcer. Tyranem bývá většinou žena. Mne bila – až na onu zmíněnou výjimku – pouze matka. Tak je tomu skoro vždycky. Rány dává matka. Neposlušnou dceru ponižuje a týrá matka. Po nějaké době jsem se ze strachu z bití a bolesti naučila radši mlčet.

Mezi muslimy se takové výchovné metody nepovažují za nijak nevhodné, ani v Německu: „V islámu smíme děti bít jen zlehka,“ napsala mi jedna ošátkovaná muslimka na Facebook, „např. plácnout přes zadeček, ale ne tak, aby jim to nějak ublížilo, a do obličeje bít, to už vůbec ne.“

Je překvapivé, že tak jednají ženy: Samy přece trpěly mateřským násilím; ale zjevně hodnoty, které se za tím skrývají, natolik vstřebaly, že je předávají další generaci. Tímto způsobem pokračují v udržování rolí mužů a žen, jež samy jako děti považovaly za nespravedlivé. Vymazávají si z paměti vlastní dětství v přesvědčení, že tak se to dělat musí – pro posmrtný život. Na to myslí všichni muslimové: že musejí dělat vše pro život po životě.

Udržovatelky tradice

Muslimské matky jako strážkyně panenství svých dcer

Jedna matka vystoupí z autobusu a míří do Starého bazaru ve Skopji. Spěchá, žene se po hrubě vydlážděné ulici a její tříletá dcera jí stěží stačí. A ta žena uhání a uhání a uhání, a jak tak chvátá kolem stánků s ovocem, masem a čerstvými sýry, s látkami a ložním prádlem, ani si nevšimne, že holčička zůstává stále víc pozadu. Majitel jednoho krámu, je to bratranec otce té holčičky, ji vezme do náruče a čeká. Minutu, dvě, tři, pak se matka konečně vrací, panicky se rozhlíží, a když ty dva spatří, snese se na strýcovu hlavu příval nadávek. Ten už je na to zjevně zvyklý a pouze suše odtuší: „Musíš si na dítě dávat pozor. Nemůžeš přece tu holčičku nechat jen tak bez povšimnutí běžet za sebou.“

Ta holčička jsem byla já. Byl konec osmdesátých let. Máma mě nikdy nebrala za ruku, vždycky se někam hnala a já jí nějak musela stačit. V jejích očích jsem neměla žádnou zvláštní cenu. Nebyla jsem chlapec, který by zvyšoval její vážnost, jenom děvče. Můj bratr měl přijít na svět necelých deset let po mně, to jsme už žili v Německu. Řekla bych, že se jí nemohlo stát nic horšího, než že se jí narodilo děvče. A že takto smýšlela, mělo málo co společného s ní jako osobou, ale hodně s muslimským společenstvím, s islámem, jenž ve svých stoupencích vzbuzuje domnění, že žena má jen poloviční cenu muže.

Jakkoli nepatrně si matka dcery cení, o to větší jí musí věnovat pozornost. Každíčký chybný krok dítěte, každíčká domnělá nevychovanost padají na matčinu hlavu. Tato pozornost se vystupňuje takřka v posedlost, jde-li o ten „malý rozdíl“, o panenskou blánu. A opět se při tom myslí na muže. Neboť když muslimský muž má se svou ženou první styk, chce vidět krev. Tak už se to naučil. Panna – a jen s tou se ožení – po prvním styku krvácí. Pokud ne, pak není něco v pořádku.

Matka hlídá dceřinu panenskou blánu velice horlivě. Podporují ji v tom všechny ostatní ženy společenství a je to spojeno se všemi důsledky pro svobodu dívek, vlastně pro jejich nesvobodu. V Německu

je tento dohled často přísnější než v islámské domovské zemi. Vzhledem ke zdejšímu, celkově volnějším stylu života nehrozí pouze nebezpečí, že se dívka předčasně spustí s nějakým mužem, ale také že by to mohl být nějaký nevěřící, „modloslužebník“, který je podle Koránu leda tak „palivem“ nebo „obyvatelem“ ohně, jenž je připraven pro nevěřící.⁴⁴

A proto muslimské matky dcerám vtoukají do hlavy, že když žena nosí krátkou sukni a dívá se nějakému muži příliš dlouho do očí, chce ho provokovat a vzrušovat. Vše, co ženy dělají, a vše, čím jsou, je ryzí provokace. Zbraní ženy je její ženskost, je to zbraň, proti níž jsou muži, jak se zdá, bezbranní. A proto se muslimské dívky musejí zahalovat. Čím jsou pak starší, tím přísněji matky dohlížejí na oddělování pohlaví, protože narůstá nebezpečí, že dívka přijde o nevinnost.

To by byla katastrofa, neboť jen málokterý muž se ožení s pošpiněnou dívkou a dívka samotná a bez muže, jenž se za ni ujímá odpovědnosti, není schopna přežít. Aby se takovému nebezpečí předešlo, jsou žádoucí časně sňatky. Do té doby je pouhý kontakt mezi mladou ženou a mužem tabu. Jakékoli „normální“ přátelství s mužem je v tak přesexualizované společnosti, jako je muslimská, beztak nepředstavitelné. V ní platí, že svobodná mladá žena se s muži nestýká. Na to dohlíží každá matka, za všech okolností a všemi prostředky.

„Tady si žádné děvče nehledá muže samo.“

Muslimky vstupují do vynucených manželství i v Německu

V muslimských rodinách je rozšířeno přesvědčení, že děvčata je třeba k jejich štěstí přinutit, jinými slovy provdat. Když jsem byla v patnácti letech na návštěvě ve Skopji, matčini bratři usoudili, že se o mě musejí postarat. Snažili se tátu navnadit na toho či onoho chláпка za sousedství. K mému štěstí byla jeho odpověď zcela jasná: poukázal na můj útlý věk a prohlásil, že „nikdy v životě nepřistoupí na tak nevzdělané idioty“.

Sňatky proti vůli děvčat a žen jsou v muslimských rodinách na denním pořádku i v Německu. Jedna studie Spolkového ministerstva pro rodinu, seniory, ženy a mládež odhalila v roce 2011 3443 případů, kdy se ženy a muži (ti už méně) obrátili na německé poradny kvůli hrozbě nuceného sňatku.⁴⁵ Černá čísla, tedy počet případů, o kterých orgány činné v trestním řízení nevědí, budou zřejmě vysoká, strach z důsledků v rodině (odvržení, tělesné násilí končící až smrtí) je značný. Řada muslimských dívek není natolik statečná a silná, aby se vzepřela. Jsou pod extrémním tlakem komunity, aby dostály své roli. Vymanit se z ní znamená ztrátu rodiny, společenství, ummy. Znamená to ztrátu jisté opory, pocitu sounáležitosti.

Pro poněkud prostší duše je jasně daný životní korzet snad vhodný. Dává jistotu, dává dobrý pocit, že člověk ví, kdo je a ke komu patří. Místo toho, aby se muslimky každý den znovu rozhodovaly, zda mají usilovat o kariéru, nebo sloužit rodině, Písma, jež se nezpochybňují, jim dávají jednoznačné odpovědi. Každý přece touží po nějaké skupině, ve které se cítí doma. Po mladých muslimkách se však požaduje pouze poslušnost: když budeš dělat to, co my považujeme za správné, patříš mezi nás. Dívka, jež se neumí sama bránit, nátlaku podlehne a provdá se i za člověka pro ni dosud naprosto cizího. Když dívku přidělí nějakému muži, často není ani plnoletá. Je známo, že k takovým sňatkům dochází často i o prázdninách, například v Turecku. Nebo je zařídí strýcové, kteří odvezou vzpurné neteře do Makedonie.

Franziska Giffeyová, starostka berlínské čtvrti Neukölln a předsedkyně okresní organizace SPD, uvádí okřídlenou větu z jedné části svého volebního obvodu: „Tady si žádné děvče nehledá muže samo.“ Hovoří o cenách za nevěsty, o dohodách na sňatkovém trhu a o dívkách, jež jsou od malička připravovány na to, že za ně rozhodne rodina. „Někdy si může vybrat ze tří bratranců – ale ani to nemá se svobodou nic společného.“ Giffeyová vychází z toho, že podle statistik je v Berlíně každý den nuceně provdána minimálně jedna muslimská dívka. V součinnosti s městskou školní radou a s pověřenkyní pro

rovné příležitosti obeslala před letními prázdninami 2016 všech šedesát škol čtvrti dopisem, ve kterém jejich vedení, pedagogy a sociální pracovníky na tuto problematiku upozornila. Škola zde podle ní může plnit významnou funkci. „Pozorné a citlivé učitelky a učitelé mohou zavčas rozpoznat první známky hrozby vynuceného sňatku a nabídnout žákyním a žákům adekvátní pomoc,“ stojí v dopise. Autorky ve spolupráci s organizací pro práva žen Terre des Femmes poskytly rovněž konkrétní pokyny pro děvčata a chlapce, kteří i přes toto nebezpečí chtějí mermomocí cestovat: „Měli by mít u sebe ukrytou hotovost, kopii pasu a zpáteční letenky, další kopie by měli zanechat u nějaké důvěryhodné osoby v Berlíně, dále je nutný mobil a adresa německého velvyslanectví; před odletem nebo odjezdem by měli pokud možno zanechat přesnou cílovou adresu a místopřísežné prohlášení, že se rozhodně chtějí vrátit do Německa a že se obávají nuceného sňatku.“

Giffeyová též píše, jak se pro kampaň proti nuceným sňatkům a za svobodnou volbu partnera snažila získat imámy. Z 21 neuköllnských mešit jí odpovědělo pouze sedm. „Už to svědčí o tom, jak malá je ochota se tímto ožehavým tématem zabývat a něco změnit.“⁴⁶

Spojené národy nazývají vynucené sňatky „moderní formou otroctví“. Ve Všeobecné deklaraci lidských práv, již každý stát přijímá se vstupem do OSN, se jednoznačně říká: „Sňatky mohou být uzavřeny jen se svobodným a plným souhlasem nastávajících manželů.“ Tak to stojí v článku 16. V Německu je donucení ke sňatku od roku 2011 považováno za trestný čin omezování osobní svobody. Paragraf 237 trestního zákoníku praví:

(1) Kdo jiného protiprávně násilím nebo pohrůzkou citelné újmy donutí ke vstupu do manželství, trestá se trestem odnětí svobody od šesti měsíců do pěti let. Protiprávním je čin tehdy, jestliže užití násilí nebo pohrůzka citelnou újmu k účelu, o který se usiluje, se považuje za zavrženíhodné.

(2) Stejně se trestá, kdo ke spáchání činu podle odstavce 1 jiného násilím, pohrůzkou citelné újmy nebo lstí dopraví do oblasti mimo

prostorovou platnost tohoto zákona nebo podnítí, aby se tam odebral, nebo jej odrazuje od toho, aby se odtud vrátil.

A přesto i dívky a ženy, jež se narodily v Německu, musejí přerušit školu, upadají do závislosti, jsou sexuálně vykořisťovány, trpí násilím. Musejí dostát očekáváním rodiny a zřeknout se svých přání a cílů, protože jde o čest rodiny. A zakrátko se ta radostná děvčata plná života promění v zahalené ženy s těhotenským bříškem.

Pokud se brání, musejí se obávat důsledků. K vraždám ze cti často dochází, takový je výsledek jedné studie, „v kontextu fenoménu ‚dojednaných sňatků‘“. V Německu ročně dochází ke dvanácti takovým násilným činům. Ve čtyřech z pěti případů jim předcházeli „nežádoucí milostný vztah“. Motivem činu byl rovněž „západní“ styl života oběti a její snaha o samostatnost. Pachatelé jsou zpravidla nevzdělaní a nízké kvalifikovaní migranti.⁴⁷ Kvůli výhrůžkám násilí snáší v Německu neznámý počet žen dojednané manželství nebo manželství z donucení mlčky.

Synáčkovský kult

Jak muslimské matky vychovávají ze synů násilnické machy

Většina muslimských mužů má problém s násilím. Kde se v nich bere? Každý chlapec totiž brzy zjistí, že existuje cosi jako „hierarchie bití“: matka tělesně trestá dceru, otec zase matku. Z toho se naučí, že stačí hlasité slovo nebo rána a hierarchie je zachována a že k nějaké debatě, která by mohla ohrozit jeho postavení, už vůbec nedojde. Brzy bude tuto metodu uplatňovat jako hlava rodiny. Bude dělat to, co dělaly jeho vzory.

V soukromí se mezi muslimy příliš nediskutuje. To, že Němci o všem vedou sáhodlouhé debaty, je pro muslimy leda tak známkou jejich slabosti. Německé děti se brzy naučí, jak druhé odzbrojit slovy, jako například dcera jednoho přítele, jejíž máma ji přistihla, jak

potají poslouchá důvěrný rozhovor. Při první příležitosti si dcerku podala: „Poslouchat se nemá! Bylo to jen mezi tvou sestrou a mnou.“ A pak ten desetiletý chytrolín řekl: „Ale kdyby Kolumbus nebyl tak zvědavý, tak by neobjevil Ameriku.“

Vyrazilo mi to dech. Poté jsem otci toho pohotového děvčete řekla: „Kdyby mě přistihli při poslouchání, máma by mi řekla: ‚Ještě jednou, a zabiju tě!‘“

Zatímco se u nás v Německu možná skutečně prodiskutovává i to, o čem není proč diskutovat, v muslimském světě se setkáme spíše s komunikačními skrupulemi. Tady nejde o to, kdo má lepší argument – s argumenty se vůbec nepočítá. Už vůbec ne, když jde o výchovná opatření. Ano, muslimské ženy dovedou vychovávat velice agresivně – a tím se nemyslí jen verbální projev. A přesto v muslimské rodině velí vlastně muž. Každý malý chlapík to velice rychle pozná a naučí se, že ženy jsou služky, že ženy jsou otrokyně. Má poslední návštěva ve Skopji skončila kvůli tomu už po třech hodinách. Po ulicích chodilo tolik zahalených žen, až mi připadalo, jako bych byla v Saúdské Arábii. A u tety seděl osmnáctiletý paša. S roztaženými nohama se rozvaloval na gauči a komandoval svou mnohem starší sestru a matku: „Přines mi něco k jídlu. Přines mi něco k pití.“

Už jsem to nevydržela. „Máš přece zdravé nohy a zdravé ruce. Teď se bavím s tvou matkou a tvou sestrou. Zvedni se a dojdi si pro něco k pití sám.“

„A proč? Jsem přece muž.“ To, co jsem mu odpověděla, je v Německu společensky nepřístojné a nelze to citovat.

Muslimský chlapec brzy postřehne, že je považován za něco extra. A děvče zase zjistí nejpозději v den bratřiny obřizky, že jeho hodnota mimořádně přesahuje její. Rodina v den, kdy je pokračovatel rodu přijat do kruhu mužů, vydá za nákladnou oslavu tisíce eur. Moje máma je dodnes celá mimo sebe, když slyší o nějaké obřizce v rodině.

Matka věnuje synovi už od prvního dne absolutní pozornost. Neboť synovi je od chvíle, co se narodil, vděčná za to, že zvýšil její

sociální hodnotu. Syn, pokračovatel rodu, jí dodává na vážnosti v rodině i mimo ni. A syn, z toho matky vycházející, se postará o rodiče, až budou staří. Proto si muslimské matky své milované synky hýčkají. Rozmazlují je, obletují, vynášejí do nebes; socioložka a autorka Necla Keleková, ostatně i já, tomu říkáme „muslimský synáčekovský kult“.

Syn zase miluje matku pro její bezmeznou lásku. Při sňatku se jeho žena se nevzdává pouze za něj, ale za celou jeho rodinu. Odstěhuje se z rodného domu k manželovým rodičům, pryč od svého otce, ke tchánovi, ale především ke tchyni. Neboť to ona rozhoduje o snaše, z níž se stává otrokyně mužovy rodiny. Aby si snacha zvýšila status, potřebuje nutně dítě, a to pokud možno syna. A ten koloběh se neza-
staví.